

3-4

Formules met meer variabelen

- 21 Bij het berekenen van de totale kosten per maand voor het bezit en gebruik van een auto spelen de volgende factoren een rol:

- de maandelijkse afschrijving A
- de halfjaarlijkse grote beurt plus reparaties G
- de kosten van de verzekering per maand V
- het bedrag aan motorrijtuigbelasting per jaar M
- de benzinekosten per gereden kilometer B
- het aantal gereden kilometers per jaar K

Hierbij zijn A , G , V , M en B uitgedrukt in euro's.

De formule is $TK = \frac{12A + 2G + 12V + M + B \cdot K}{12}$

- a Leg uit dat in de teller van de formule de kosten per jaar worden berekend.
- b Van een auto zijn de volgende gegevens bekend:
- de halfjaarlijkse grote beurt plus reparaties kost € 120,-
  - de kosten voor de verzekering per jaar zijn € 360,-
  - de motorrijtuigbelasting per kwartaal is € 95,-
  - de benzinekosten per gereden kilometer zijn € 1,63
  - het aantal gereden kilometers per jaar is 24 000.
- Teken de grafiek van TK .

Theorie

Allerlei situaties in het dagelijks leven hangen af van meer dan twee factoren. Bij zulke situaties horen **formules met meer dan twee variabelen**. Bij een formule met meer dan twee variabelen kun je de waarde van één variabele pas uitrekenen als je de waarde van alle andere variabelen kent.

Voorbeeld

De contributie die een sportvereniging ontvangt, is te berekenen met de formule

$$C = 170S + 140J$$

Hierin is S het aantal seniorleden, is J het aantal juniorleden en is C het ontvangen bedrag aan contributies in euro's.

De vereniging wil minstens € 22.000,- aan contributies ontvangen. Er zijn 45 juniorleden.

Hoeveel seniorleden moet de vereniging minstens hebben om dit bedrag te kunnen te halen?

Oplossing

Door de gegevens in de formule in te vullen krijg je:

$$22\,000 = 170 \times S + 140 \times 45$$

$$22\,000 = 170S + 6300$$

$$\text{dus } 170S = 15\,700$$

$$\text{Hieruit volgt } S \approx 92,35.$$

Dus de vereniging moet minstens 93 seniorleden hebben.

H 22 De sportvereniging uit het voorbeeld op de vorige pagina wil nu minstens €24.500,- aan contributies ontvangen.

- a** Hoeveel moeten de 93 seniorleden gaan betalen als de contributie voor de 45 juniorleden gelijk blijft?
- b** De vereniging besluit om beide contributiebedragen aan te passen. De contributie voor de juniorleden wordt €150,-. Wat wordt de nieuwe contributie voor de senioren?

23 De penningmeester van een klein koor heeft de begroting voor een nieuw kalenderjaar gemaakt. Voor het betalen van de dirigent, de zaalhuur en andere vaste lasten is €7.000,- per jaar nodig. Het koor ontvangt per jaar €500,- subsidie van de gemeente en de overige inkomsten zijn de contributies. Er zijn 14 leden en de contributie bedraagt nu €30,- per maand.

- a** Bereken of de penningmeester een sluitende begroting kan maken.
- b** Het koor wil een groter aantal leden hebben. Noem C het contributiebedrag in euro's per maand en L het aantal leden. Bij een sluitende begroting hoort de vergelijking $7000 = 500 + 12C \cdot L$. Neem de tabel hiernaast over en vul deze in.
- c** Welk soort verband bestaat er tussen C en L ?
- d** De dirigent wil een hoger bedrag ontvangen. Hoeveel moet de contributie per maand worden verhoogd, als de dirigent elke maand €50,- méér krijgt? Ga weer uit van 14 leden.

L	C
12	...
13	...
14	...
15	...
16	...
17	...
18	...
19	...
20	...

H 24 Het volume V van een bepaald model limonadeglas kun je berekenen met de formule $V = 0,26 \cdot D^2 \cdot h$. Hierin is V het volume in cm^3 , h de hoogte in cm en D de diameter in cm.

- a** Geef een formule voor het verband tussen het volume en de hoogte bij een diameter van 8 cm.
- b** Geef de formule voor het verband tussen het volume en de diameter bij een hoogte van 15 cm.
- c** Bij welke formule wordt de bijbehorende grafiek een rechte lijn, die van opdracht a of van opdracht b?

25 Aisha heeft een pak frisdrank gekocht en zet dit in de koelkast. Op dat moment is de temperatuur van de frisdrank 18°C , terwijl de temperatuur in de koelkast op 6°C is gesteld.

In de tabel hiernaast staat de temperatuur T in $^\circ\text{C}$ op verschillende tijdstippen t in minuten. Aisha denkt dat ze met een formule van de vorm $T = \frac{a}{t} + B$ het verband tussen T en t kan beschrijven.

- a** Waarom zou Aisha de tijd t in de noemer van de breuk hebben gezet?
- b** Waarom kan deze formule niet bij de tabel passen?
- c** Aisha verandert de formule in de vorm $T = \frac{a}{t+5} + B$. Waarom is dit beter?
- d** Beredeneer dat uit de tekst blijkt dat $T = 6$ de grenswaarde is en leg uit dat hieruit volgt dat $B = 6$.
- e** Bereken a . Laat zien dat de formule overeenkomt met de tabel.

t	T
0	18
5	12
10	10
15	9
20	8,4